

Ride- og vandreruter i Jernved og omegn

A photograph of a dirt path leading through a field. In the foreground, a wooden post is wrapped with red, white, and blue tape. The path leads towards a line of trees and a building in the distance under a clear sky.

Fællesudvalget for
Jernved og Jernvedlund,
2008

Ride- og vandreruter i Jernved og omegn

Velkommen til Jernveds skønne natur!

Lokale borgere har etableret disse fem ruter, der alle udgår fra aktivitetshuset i Jernved. I dette hæfte kan du læse om nogle af de oplevelser de enkelte ruter giver.

God tur

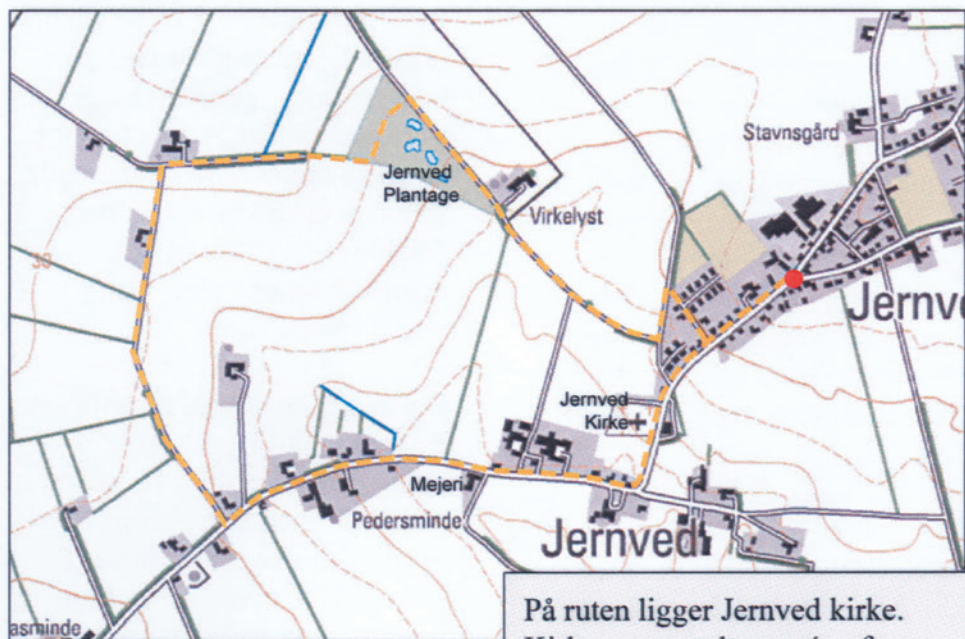
Færdsel på private arealer

Flere steder er ruterne på private arealer eller ligger på privat grund, som lodsejere velvilligt har stillet til rådighed. Vis derfor hensyn under din færdsel, og efterlad ikke affald, cigaretskodder mv.

Du må gerne medbringe din hund, men den skal være i snor. Både af hensyn til vildtet og de dyrkede marker.

Friske damer er benytter flittigt Jernveds vandreruter og får sig "en god hold snak".

Gul rute 4,2 km

Turen igennem Jernved plantage leder forbi tidligere mergelgrave. Mergelen blev brugt til at forbedre lette landbrugsjorder, og havde stor betydning for den industrielle udvikling af landbruget i Danmark i starten af 1800-tallet. Senere tids effektivisering af landbruget har overflødiggjort brugen, og tilbage ligger nu mergelgravene, der siden har været brugt til bl.a. skøjteløb.

Plantagen er anlagt af Niels Peter Juhl og hans flittige hustru i 1924, og er siden blevet flittigt benyttet af Jernveds borgere. Plantagen ejes og vedligeholdes nu af Jernved Bygrande.

På ruten ligger Jernved kirke. Kirken er omtalt som én af Vestjyllands mest harmoniske kirker, opført i tufsten omkring 1150. Overleveringer fortæller, at kirkedøren i egetræ stammer fra fordums Jernvedborger: Sorte Plougs gård i Plougstrup. Sorte Ploug var en markant herre på egnen, og en historie beretter, at han dræbte Kong Erik Emune i 1137.

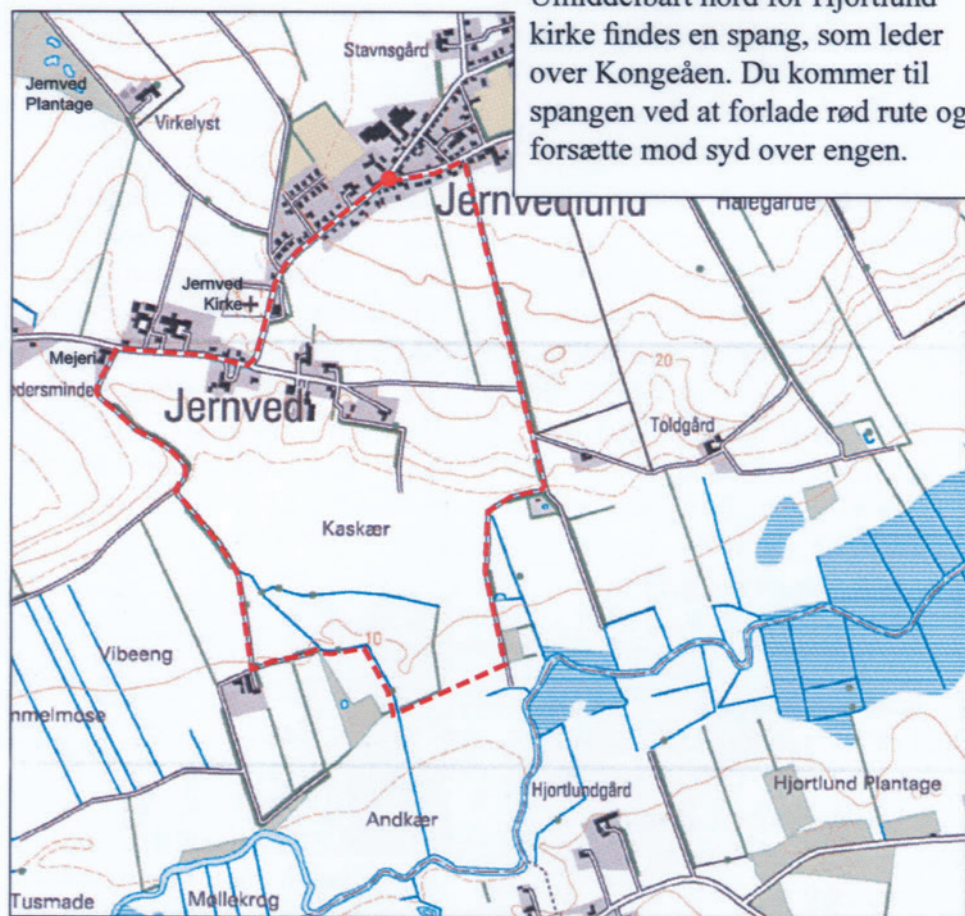
Gul rute fører igennem Jernved plantage

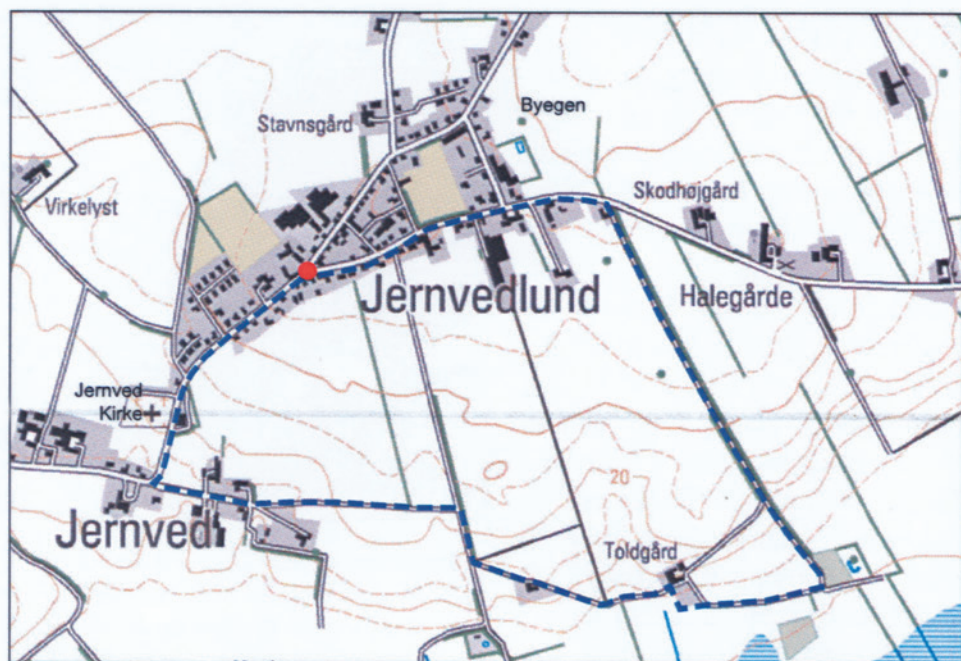
Rød rute 4,3 km

Den røde rute fører ned i engene ved Kongeåen. Her kan man fornemme hvilket landskab og naturlige rigdomme, der har skabt rammerne for Jernvedborgere gennem tiden. Tidligere hørte større engarealer på sydsiden af åen til Jernved sogn, og bjerget hø blev transporteret med hestevogn over en smal spang hjem til Jernved.

Også fiskeretten var en betydelig ressource, og man har været bevidst om, at vandets energi ligeledes var det. Aktive borgere må have drømt om en vandmølle, som den vi kender fra Jedsted. Det blev vist aldrig til noget, men navnet "Møllekrogen" hænger stadig ved på kortet.

Det er muligt at tage en afstikker fra rød rute til Hjortlund. Umiddelbart nord for Hjortlund kirke findes en spang, som leder over Kongeåen. Du kommer til spangen ved at forlade rød rute og forsætte mod syd over engen.

Blå rute - 3,8 km

Ruten krydser Toldgårdsvej. Vejens navn stammer fra tiden før 1864, hvor Kongeåen dannede grænse mellem hertugdømmerne og kongeriget Danmark. Toldgården var basis for den told, der blev opkrævet ved overgangen af åen.

På engarealerne syd for Toldgård ses resterne af en vandingskanal, som muliggjorde landbrugets udnyttelse af engjorderne. Der har tidligere været én kanal på både nord- og sydsiden af Kongeåen. Kanalerne blev gravet med håndkraft, formegentlig

i slutningen af 1800-tallet, hele vejen fra Foldingbro til Gredstedbro, og sikrede vand men også næringsrigt slam fra åen. På stedet er det stadig muligt at se resterne af det gamle sluseanlæg, hvor vandet blev stemmet op og ledt til overrisling af engene.

Stemmeværk syd for Toldgård

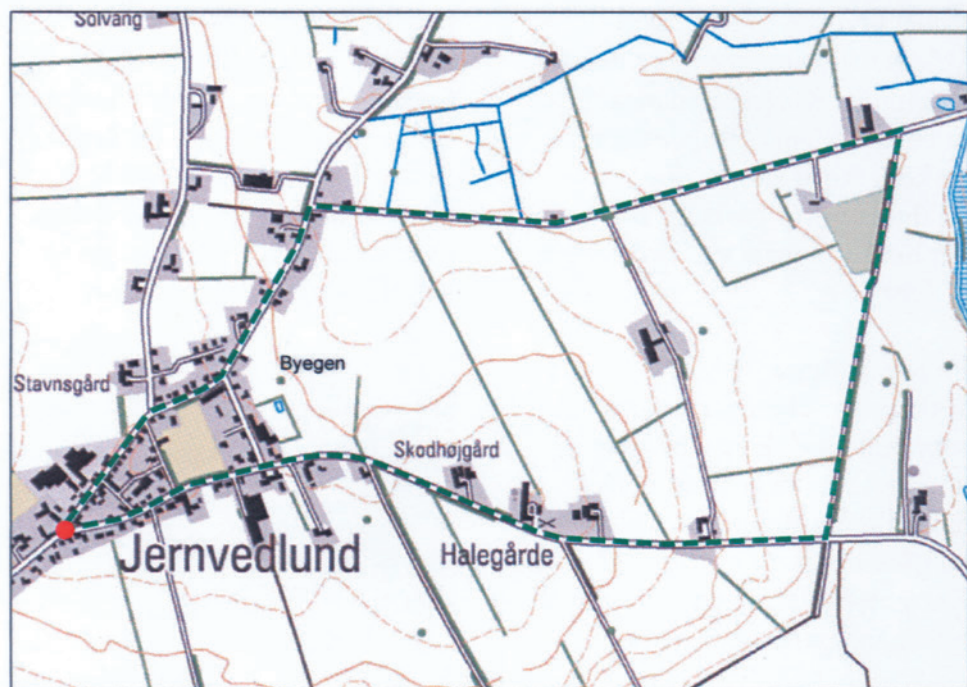
Grøn rute 4,9 km

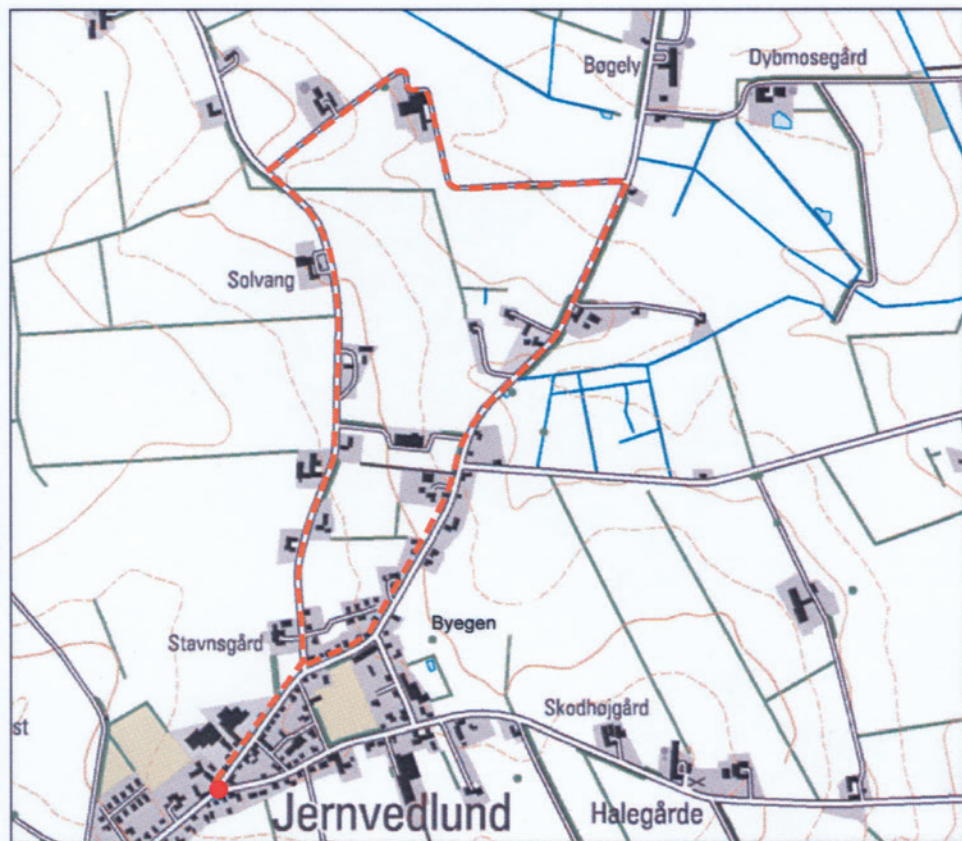
Fra Plougstrupvej kan man se ind over markerne til den gamle byeg. Træet har tidligere fungeret som tingsted, og her blev der bl.a. udbetalt løn til soldaterne under første verdenskrig.

Tidligere stod byegen centralt placeret i landsbyen Jernvedlund. Dels pga. brand i flere af de gamle landsbygårde, dels pga. en ny jordfordeling hvor gårdene flyttede ud langs Plougstrupvej står egen nu alene tilbage på marken. Langs Plougstrupvej ligger gårdene nu på en række – eller hale – hvilket har givet dem stedbetejnelsen Halegårde.

Målebordsblad 1930-1940. På dette kort af ældre dato fornemmes Jernvedlunds bynære englodder. Bemærk desuden hvor der tidligere lå en vej ind over marken. Kan man idag ane hvor vejen har gået ?

Orange rute - 4,2 km

Denne nordlige rute går indenom familien Bruuns ejendom. I dag et moderne kvægbrug – men fund på ejendommen bevidner, at der har været ”jernvedborgere” på matriklen længe før der kom malkerobot og løsdrift på programmet.

Drengene på gården fandt i 2004 et gammelt sværd på marken. Det var noget rustent, men pådrog sig dog opmærksomhed nok til, at det næsten endte på filebænken.

Heldigvis blev det ikke beskadiget. For det viste sig at være et bronzealderssværd, der nu ligger på nationalmuseet.

Turen følger fast belægning hele vejen, og er derfor velegnet til cykel eller barnevogn.

Sværdet kan dateres til 800-900 f.kr. og måler 76,4 cm

Pris: 5 kr.